

FÁBIÁN LÁSZLÓ

Körözések

a semmiség semmije körül

Én legalább bolond vagyok, te semmi vagy.
Shakespeare

...cserebogártetek borítják a kertváros utcáinak aszfaltját, olimpiai év van, kirajzottak ezek is, noha korábban, mint hivatalos nevük indokolná, és vesztükre, ámbár itt nem tyúkok kapkodják föl őket, mint faluhelyen, de a túlélési ráta nagyjából azonos lehet; megélnékültek a melegimádó poloskák: a bodobácsok, a parkokból, parkosított területekről erős fűszag árad: az első tavaszi nyírást végezték, végzik folyamatosan a pázsiton, hogy a korai gyomoktól föl szabadítsák a zsenge gyöpöt, amelyben – úgyszólván közvetlenül a gépek után – a téli ínségben lesoványodott, néha szegett szárnyú dolmányos varjak turkálnak eleséget gyanítva; a mediterránnak fantáziált kertekben kirobbantak kagyló-álmukból a nagy virágú magnóliák, végre a férfi- és női fejek tetejére fölkerülhetnek a napszemüvegek – talán hogy fityiszt mutassanak a napnak, egyszóval minden majdnem pontosan ugyanaz, amihez ez az évszak szoktatja kedvezményezettjeit, például a szerelmeseket, a testük mind nagyobb fölületével hivalkodókat, a hegyek korlátlan szabadsága felé igyekvő hajléktalanokat, az újabb és újabb gyerekkocsidivatot szorgalmazó újdonsült családanyákat; a szélhámosok, akik egyáltalán nem lustálkodtak a télen, most fölfrissülnek, friss lehetőségek, friss áldozatok felé fordulnak kimeríthetetlen ötletességükkel, amazok pedig legyűrhetetlen hiszékenységükkel, lúzerok és politikusok buknak meg, más lúzeroknak, politikusoknak adják át helyüket, hogy hű követőik legyenek; ahogy mondani szokás: langy szellő lengedez, ablakon át látod hintázni lecsüngő ágát az előkert kopott ezüstoffnyőjének, még a télen fagyúgolyóba gyúrt táplálékot akasztottál ki rá, fúrge szén-cinke csipegeti, időnként rikkant egyet, mintha társat hívna lakomára; évek óta megszokhattad a látványt, mégis mindig örömmel veszed tudomásul, a madarak számítanak rád, macskád pedig semmiképpen nem érheti el apró kedvenceidet, különben is lelassult a kissé korábbi párzási küzdelmek után, többnyire fekszik, alszik, mindössze étkezésre élénkül föl, amiatt viszont kissé neheztel rád, mivel visszafogod szertelenségét, nem engeded, hogy követelődésével összevissza zsaroljon; nem engedsz a kerti gyöp szélein nyíló gyermekláncfűnek sem, azonnal kitéped libasárga virágait, amint megjelennek, nehogy bolyhai hordják szét mindenfelé magvait, hogy aztán elnyomja az ápolat fűvet; közben pedig – kihívásból, fölüdülésből? – egy örült regény titkait szeretnéd megfejteni (*én összegyűjtöttem egypár kabalista könyvet*), inkább kevesebb, mint több sikerrel, ugyanakkor érzed belőle az apokaliptikus gondolatot, csupán azt nem tudod, vajon nem te olvasod-e bele azt, ami foglalkoztat, ám miként lehetne úgy olvasni, hogy ez a veszély elhárítható legyen?, meggyőződésed: sehogyan, alfa és ómega vagyunk valahányan, noha talán nem a világ, hanem a létezés végpontjai, kozmológiai jelentőségünk meg egyezik a bodobácséval, ám annak legalább nincsenek világmagyarázatai, téveszméi, nincs poloska-isten poloska-mennyországgal, poloska-pokollal, kizárólag a létezésért van (nem mintha a többi létező nem), a langy szellő viszont alighanem a kozmosznak lengedez, valami öntudatlan apokalipszisnak,

csillaghalálnak, itt viszont szemölcsshalálnak sárga ígérését hírel a kerítés tövében a fecskéfű; elmélázol, hogy a fáma szerint Noé egyik családja (hét volt, mesei aritmetika) rejtélyes kapcsolatot ápolt az Elohimok (így: a többes szám többesével) nemzetségével, de hát hogyan?, morfondírozol, vagy netán a görög istenvilág, az Olümposz mintájára?, az Él többeséből – Elohim – persze akár a többistenhit emlékezete is kiolvasható, te azonban eggyel sem mész sokra, és a metafora fölfejtésén elmélkedsz magányos éjszakákon, amikor a fényszennyezett városi sötétségben ugyancsak jól jöhetne valami bágyadt hivatkozás a kozmikus árvaságban; de nem, legfőlegbb kiformálatlan önkép, suta megkettőződés, akár az olvasott regényben: skizoid panasz a jelek megfejthetlenségére, egyáltalán: az értelmezhetőség mibenlétére, legyintgetések a tudományra, holott talán egyik mégis, pedig ahogy az meg mind mélyebbre merül az anyagi világ megismerésébe, úgy oszlatja mindinkább szét magát az anyagot, íme, az istenkeresés istentelen formája! olyankor hanyatt fekszel, jól tudod, úgy alszol el a legnehezebben, makacsul végére akarsz járni végeláthatatlan dolgoknak; *(ilyenek voltak éjszakai inspirációim – így a könyv)* az álmatlanság lassan kihoz a sodrodból, föl kéne kelned, kitámolyogni a hűtőszekrényhez, inni egy pohár tejet, sört semmi esetre, mert az megélné, elnyújtja reménytelen kínlódásodat, valakire gondolsz, aztán világossá válik: nem órá gondoltál, hanem a hiányára, ha rá gondolnál, esetleg képes lennél földélni, így csak az egyre táguló űr, amibe fokozatosan alább süllyedsz, ez csupán bódulat, egyetlen akaratlan izomrángás, már kihulltál belőle, újra kezdődik a viaskodás – egészen a matutinumig, agyad hajnali zsolozsmájáig; mit sem változtat mindezen a legsármosabb évszak – *primver*, miként középkori dalnokok dicsőítik – agyafúrt hízelkedéseivel, kápráztató trükkjeivel, vizet árasztó szemfényvesztésével; valójában akár az ablakon át ezeket láthatod anélkül, hogy kimozdulnál szobádból, kis időre eltolnád magadtól aggályos olvasmányodat, rád telepedett ez az ódivatú könyv érdes modorával, kibogozhatatlan ámokfutásával a belső időben, amely néha kísértetiesen hasonlatos logikájában a te éjszakai időddel, mégsem intézheted el egyszerűen az álom minősítéssel; *ver sacrum* – jut váratlanul eszedbe, nyomban el is vedted: ugyan mitől volna szent, mi szentel meg egy évszakot, amely ráadásul olykor már a rákövetkezőt imitálja?, amire eddig figyeltél, amit belőle eddig begyűjtöttél, nem utal szent időre, semmiképpen olyan kezdetre, amely valóban többet ígérne hitelesen, tehát nem bedőlni a tündérfényeknek!, tettett józanság ez, alatta a rendületlen vágyakozás kígyózik, torzíja szeszélyessé a gondolatmenetet; odakint a szél megerősödik, lökéshullámai minduntalan magasba lendítik a csüngő fenyőgallyat, a még röpképes cserebogarak kedvét elveszi a levegőbe emelkedéstől, persze, a gondolatét szintén a szárnyalástól, aminek nem föltétlen kellene így történnie, ám működhet valami ismeretlen erő a levegő agresszivitásában, amivel általában nem számolhat senki – éppen elrejtettsége okán; szentségnek – természetesen – ezt sem tekintheted, hiszen aligha szentség minden titok, éppen a fordítottja látszik időnként igaznak – ha már... érthetetlenül, alkalmasint értelmetlenül bolyongtál ezek között a mesterkelt fölvetések közt, válaszokat kerestél olyasmikre, amik aligha érik meg a fáradságot, nem vagy semmivel „beljebb”, ha eredménnyel jársz: általános evidenciákat cifrázol fölösleges lendülettel; mégsem tehetsz egyebet, ha egyszer ezek foglalkoztatnak, ugyanakkor választhatod az éppen idegenkedve forgatott regény rafinált megoldását, amely egy női névre (igen: névre, ez itt nem lapszus, mivel – úgy tetszik – nem egy hús-vér nőre!) hártja összes zűrzavaros talányát, voltaképpen becsempészi a hivalkodó közhelyet: keresd a nőt, ha bajok végére akarsz járni, számodra pedig kifejezetten ellenzenyes gondolat, a legkézenfekvőbb kitérő az őszinte szembenézés elől, te ennél macsóbb vagy, bevállalósabb, bőséggel akadna mondandó – nem vitás

– ugyanakkor ilyen fölvetésben is; minek tagadnád, az elfödésben kígyózó vágyak között föllelhetők a nemi ingerek, libidód óhatatlan bonyolítja helyzetedet, valószínűleg uralja közelítéseted, pontosabban: egész hozzáállásodat, ezúttal ennek ellenére sem kizárólagos tárgya szakadozott eszmefuttatásaidnak, több is, kevesebb is annál – így a közhelyes háritás –, amely akarva-akaratlan nyelvedre kívánkozik, annyiban föltétlenül tágabb, amennyiben elvontabb, pontosan ennyiben szűkebb, mellőzi a fölindulást, a meghatódottságot, és – elképzelhető – ennek a kettőnek együtthatója a derű hiánya; nem mondhatod, hogy nem aggaszt ez a hiány, nem mismásolhatod el körmönfont mellébeszéléssel, önös károgással (miként néha a regényben lelepleződik: *ezzel ő valahogy önmagamra irányította a gondolataimat*, vagy: *megteremthetjük-e önmagunkat*), arra a következtetésre jutottál, ilyesmik vezetnek a kudarc-hoz, a kibontakozás elfáradásához, a nyelvi, igen, igen, a nyelvi leépüléshez, különös módon, ha leszűkítéd az érzelemlágra, a létezést stimuláló vágyakozásra, nyomban bővülést rögzítgetsz még a legszemélyesebb becsempészése során is: órá utalsz, és utalásod azonnal magával cibálja azokat a képeket, amelyek – mint pillanatok (pillanataitok?) dokumentumai – majdhogynem konkretizálják térben, időben, óhatatlanul fölbukkan a vízpart (*a folyó oly lágyan, oly szelíden...* persze, hogy nem az a bizonyos regény!), a már-már mitikus helyszín – *színhelyesen*, hogy kicsinyég játsszál a szavakkal, jóllehet, átérzed a földolgozandók földolgozásának kötelező (?) komolyságát; nemcsak idődet, energiádat szánod a műveletre, visszafogottan beleszivárog érzékenységed, szemérmes tartásod, valami, amiről talán csupán te ismered föl magadat, semmi esetre sem titok, ám el szoktad hallgatni: ne rólad essék szó, ha viszont az előbbieket értelmében a tágítás, a kinyitás kerülne szóba, nos, akkor jellegzetes, enigmatikus absztrakcióba fordul az egyébként valóságos, természetes szándék; mentegeted magad: ez egyelőre nem kudarc, mindössze csapda, de ebben a minősítésben is bujkál a fiaskó, rálelhetsz-e vajon legalább cselre, hogy elkerülhesd?, ebben a minutumban szintén csúfokodásnak veszed a feketerigó füttyét a kertből, miként hajdani filmélményed, a *To kill a mocking bird*, amiről azóta lesújtó a véleményed, olvasván irodalmi előzményét, csak hát az a nyavalyás rigó valóban molesztál, és ez nem valamiféle silány allegória, ez fizikai sérelem, bizonyos értelemben lelki megrázkódtatás; sok időd nem maradt a nyavalygásra, postára kellett adnod a következő elérhető nyereményt: 666 – olvastad a milliókat, na, ne!, ez most kecsegtetés vagy fenyegetés?, elnevetted magad, legyintettél, indultál vissza, el kellett haladnod egy parányi kert, benne ugyancsak parányi házikó előtt, ismerted egykori gazdáját, a természetes énektanárnőt, aki egy korai reggelen azóta sem tisztázott okokból az állomásra befutó metró alá vetette magát, évtizedek múltán is nyugtalanság vesz erőt rajtad egykori otthona előtt, holott sem kutyád, sem macskád nem volt, éppenséggel halála jelezte leginkább személyiségét szemedben, valamint azt a hihetetlen sebességet, amivel a tétova most határozott múlttá lényegül, hivatkozássá vagy mintává – lényegében tökéletesen mindegy... és ha rögvést visszaolvasod, megtapasztalhatod, elbeszélése előrehaladta mindegyre múltba taszigálja az eseményeket, gesztusaidat, akárha képtelen lennél uralni azokat, magadnál tartani el-elbizonytalanodó jelenedben: törekvésedet gátlástalanul legázolja a megszokás nyelvtenilag is; mint a szerencsétlen cserebogarakat a cipőtalp a járdán, az autókerék az úttesten (észrevettél egyet, éppen szállni készült); újra szobádban, ismét szemben az ablakkal, konstatálod, hogy mára elállt a fuvallat, rezzenetlen a lógó fenyőág, viszont sebesen változnak a fényviszonyok, a nap hol előbukkan, hol meg fátyol mögé bújik, merthogy nyugat felől front közeleg a híradás szerint, változékony, mint a más macskája, ahogyan változékony ez a szöveg, remélhetőleg azért nem az örület szövege (ez a könyv kapcsán valamiféle

rettegés elfojtása lehet ekként fogalmazva), mégiscsak hinned kell magadban, persze, hiszel, persze kételkedsz ugyanabban a pillanatban, így van rendjén, megesik a töprenkedő emberrel, sőt, állapotának velejárója, az elmentmondásosság folytonos öngigazolása (*egy atom mindent fölbomlaszthat, egy atom mindent megmenthet!*, még ez a rohadt fölkiáltójel is része az idézetnek), napfény nélkül sűrűbbnek véled a gömbjuhar formálódó lombját, mint az éles megvilágításban, ami több eget lyukaszt beléje, a gömbjuhar a kerten kívül, előtte, az utcán ébrednek téli álmából, egyelőre nem választják fészekrakó helyül a feketerigók, mint más éveken, talán a macska tartja félelemben őket, talán a repkény sűrűjét ítélik biztonságosabbnak a szomszéd ház falán, nem tudhatod, mindössze elgondolod: így, úgy, amúgy, meg fogod figyelni, szögezed magad, ha nem is túlságosan szorosán, a bekövetkezőhöz, ami némiképpen a most következménye lehet, szívesebben neveznéd leleplezett linearitásnak, ámbár meglehetősen nagyképpően hangzik, mi több, fölszínes elköteleződésnek, hogy a jövőt... ugyan mit kezdhetsz vele?, a jövő majd remekül meglesz nélküled, ahogyan jócskán megvolt a múlt is, mindketten – így hangozhatnék egy modern párbeszédben – leszarnak téged, még hozzá két irányból egyszerre – egészíted ki malíciózusan: sem nem voltál, sem nem..., tudhatod jól, dehogyan lehet minden közhelyet kikerülni! még csak rabicfal sincs a kettő között, „mint huzat a házon” járnak át rajtad – de meddig?, de meddig?, csak a választ ne!, a mindennapi nevetésünket add meg nekünk ma, még ha röhejesek vagyunk is óhajunkkal – fogalmazgatod magadban a komolytalan segélykérést, az elodázás ábrándját, csak éppen te is tudod, a fohász ezredévek óta foszladozik az űrben, talán már valami kozmikus penész illatozik belőle, ami felőled, de csak innen, nézvést káröröm, mivel nem bírsz szabadulni fontosságod tudatától –

•

a létige móduszai: a *van* nincs, a *nincs* van

a kígyó (az alatt kígyózó vágyakozás?) a farkába harap (ám ez képzavar, mármint a zárójeles beszúrás), és még egy közhely: a semmiből nem lesz semmi, de ezt a teremtő Isten és a modern fizika cáfolja – kinek-kinek hite szerint; az örökbecsű nótát – *Baj van a részeg tengerésszel* – dúdolgatva balagott a reggeli utcákon, néptelenek voltak, elvéve gurult el mellette gépkocsi, később a mély vizesárok fölötti hídon egy motorkerékpár, még alig tett meg pár lépést, lábánál az aszfalton cserebogár koppant, kicsivel később mintha ritkábbak lettek volna errefelé a tetemek; a fodrásznőhöz tartott, pár napja kapta bejelentkezésére ezt az időpontot, elérkezett az idő megszabadulni a téli lobonctól; másik utat választott, nem a megszokottat, meglepte, milyen hamar a címre ért, eszébe jutott, mennyire nehezen akadt rá a házra évekkal ezelőtt, amikor először járt ott, ugyanakkor továbbra is élvezte a kertek változatos látványát, egyik előtt már a sárga boglárkacserje virágzik, pillanatra megtorpan, vajon jól látja-e, de nem tévedett, előrefutott az évszak, korábban jelentkeznek az újrakezdések; gyanakodhatna bizonyos relativizációra, vagyis: az ő ritmusa lassul le, ahhoz képest a föltűnő gyorsaság, ám a naptár ezt a föltevést semmiképpen nem támogatja; a fodrásznő – kellemetlen meglepetés – lábát törte, lánya helyettesíti, érzi, nem az ismert kezek matatnak nyakában, füle körül, a csacsogás is más az ismeretlen szájból, noha figyelmes és kedves, és persze fölszínes, ahogyan ilyen helyen lenni szokott, ezúttal azonban nem képes gondolatban mással foglalkozni, mint a folyamatos történéssel, a tükörben készülő frizuráját figyelni

– némi aggodalommal, vajon olyan lesz-e, amelyet kért, igen, igen, a szemöldökből is –, felel a lány kérdésére, nem, géppel ne, csak ollóval, lehunyja szemét, ne hulljon bele a szőr, mire fölnéz, kész, fizet, indulás tovább a piacra, ha már itt van, innét igazán nincs messze, ne kelljen még egyszer megtenni az utat, hozott magával megfelelő szatyrot a bevásárláshoz, hazafelé ott lesz a busz, nos, a piac mindig az évszak tükre: minden nagyon zöld vagy nagyon piros (piros, mint egy népszínmű bugyellárisa), esetleg nagyon sárga, a virágstandokon elképesztő a tarkaság, ott aztán igazi színekavalkád, bőség vágottban, cserepesben egyaránt, sőt palántákban, a közelgő hétféje jegyében jelentős a forgalom, sorállás a baromfisnál, a zöldségesnél, csupán a kenyeresnél megy anélkül a vásárlás; a buszra várnia kell, méghozzá állva a nehéz csomaggal, mert a padot italozó hajléktalanok foglalták el, köröztük szemét, kiürült üvegek, hangoskodás és bűz, a város szennye, ahogy rezignáltan elkönnyveli, de sokkal jobban zavarja, mint ebből a minősítésből látszik, gyerekkorának pályaudvari várótermi rémlenek föl súlyos keverékével a savanyú fröccsök és olcsó cigaretták szagának, amitől szabályosan irtózott, menekült, ha csak tehette, képtelen volt megbarátkozni – jut ezúttal is eszébe – az egyesülésre harsányan fölszólított világ-proletárokkal, akikhez az utálatos kocsmaszag, áporodott dohányfüst, zagyva hangoskodás tapadt emlékeiben, kedélyesebb pillanataiban olykor elfojtott röhögéssel hallgatta a hülye agitációkat, na, és most itt ez a maradvány, ez a társadalmi törmelék, történelmi közszégyen, a közszemérem iránti teljes közöny, amibe tehetetlenül beleborzong, szégyen akasztja el lélegzetvételését a létezés ilyen mérvű lealacsonyítása láttán, legszívesebben pofán vágná az első közelébe kerülő kegyeleti demokratát, amilyeneket az uralkodó világrendszer kitermel, még most sem képes nyegle vállrándítással túllépni a hétköznapi provokációján; az érkező busz tépi ki ebből az elátkozott környezetből, a pokol kloakájából, zötykölő hazafelé – indulatmentesebb magánvilágba, csöndbe, ódivatú némaságba, ahol esélye lehet a gondolatnak, készítése a megértésnek az elvek rendjében; úgy tetszik, ezek a töprenkedések mintegy csomagját képezik, ezeket hurcolja magával az utcán, az otthona utcájában, ahol megint több a cserebogártetem, mint amerre eddig járt, szíromszőnyeg a vele szemközti kert magnóliája alatt, az utca felől az ő kerítésének tövében szemlátomást növekszenek az alkörmös tövek, nem várt módon elszaporodtak az őszi fekete magvakból, tegnap óta sűrűbb a lombja a széttérülő gömbjuharnak, a levelek gyors növekedése teheti, de talán a háttér is sötétebb: esőre áll, teljesen fődött az ég; hallgatnak a madarak, reggel a fenyőről még veszekedett a macskával egy cinke: zokon vette a négy lábú érdek telenségét imitáló sétáját a fa alatt, valahol fészke lehet az izgatott szárnyasnak, veszélyt sejt; egészen korán, jószérivel pirkadat előtt elrikkantotta magát egy madár ébresztőként, aztán belátva, hogy elhamarkodta, visszavonult a hallgatásba; dél óta meg pissenés sem, úgy látszik, a nyomott idő bénító hatással van a dalnokokra is, nemcsak az emberekre, akik nyomban panaszkodnak, ha egy csöpp eső elrontani látszik kényelmüket, programjukat, az alkalmi fodrász hétféje elképzeléseit féltette a rossz időtől, ami általában is lehangoló szerinte, ő viszont makacsul hajtogatta, nem szabad az időjárás függvényeként viselkedni, magának árt, aki így tesz, aki behódol: földadja öntörvényűségét; néha valószínűleg túlbecsüli az emberi akarat jelentőségét, lehetőségét, néha belátja, hogy így van, és néha próbál megenyhülni sarkos ítéleteiben mások életvitelével szembenézve, korántsem sikerül olyan gyakran, mint netán szeretné, hiszen jól ismeri az idevágó újabb közhelyet: mindenkinek a maga keresztje, ám éppen hogy ezekkel a vállalt kereszttekkel vitázik, ezekről szeretné lebeszélni viselőiket merő filantrópiából, az általános közérzet megjavításának idéttlen (föltétlenül az,

mivel valóban nem érkezett el az ideje) szándékával, beleütné az orrát, holott nem látja a következményeket, ekként érvel – jóformán semmivel; úgy ítéli meg, a lényegét szobájából is érzékeli, nincs miért csatangolnia az utcákon, hacsak nem a praktikum ösztökéli, például újabb vásárlás, mivel valamit elfelejtett, egyelőre azonban nem szembesül ilyennel, egyelőre belefeledkezik a csöndbe, azaz: a szokott és ismert hangok hiányába, annak sem látja értelmét, hogy kilépjen a kertbe, ahol rendre beszédbe elegyednék a feketerigóval, akár a tojóval, akár a kakassal, amelyik éppen ott téblábol, bármelyikkel találkozik, bizalommal, figyelmesen hallgatja a megfelelő tónusban érkező szavait, azt tapasztalta ugyanis, hogy a kedves madarak különböző módon reagálnak a hanglejtésekre, hangerőre, megszólalását tehát eszerint szabályozza; különben is fogékonynak látszik bizonyos szabályozásokra, elsődlegesen olyanokra, amelyekről úgy gondolja, könnyítik az életvitelt, amiket nem érdemes másként csinálni, mivel nehézségeket, akadályokat okozhatnak a változtatások, új, kiismerendő helyzetek állnának elő, ő pedig a legegyszerűbb, legkézenfekvőbb megoldások híve – elvileg, gyakorlatban egyaránt; tulajdonképpen a kedély irányítja, a mindennapok apró tennivalóit a lehető legkisebb erőfeszítéssel tenni elláthatóvá, a rutinja bízni a gondokat, miáltal fölszabadul az ember a kényszerek szorítása alól; nem volt ugyan kidolgozott elmélet, eszébe sem jutott tételekbe foglalni, mindössze magánhasználatra munkálkodik rendszerré tökéletesítésén, amikor úgy működik majd – mondogatja magának –, mint a lépcsőn járás, nem kell megszervezni a lábak váltogatását: emelését vagy leeresztését fölváltva, mert a folyamat már mechanizmussá alakult; talán nevetségesnek tetszik körülményeskedése, hiszen éppen a körülményességet óhajtja elkerülni; az ablakon kitekintve továbbra is a födött égboltot konstatálja háttérként a gömbjuhar formálódó lombja mögött, de már kissé vibrálnak a levelek: szellő érkezett, belopakodott a méla hallgatásban... tervezgetései többé nem a mai napnak szólnak, elfogadta, hogy érdektelenségbe fullad a délután, miképpen a délelőtt sem hozott figyelemre méltót, izgalmasat kivált nem, kissé bosszantja, hogy a macska nem jelentkezik, sem az éhség, sem a meleg utáni vágy nem hajtja be a házba, ebben az időpontban, főként ilyen időjárási hangulatban máskor régen benn kunyerál, vagy igyekszik gazdjára telepedni, ő pedig próbálja mindkét kísérletet elhárítani, ha másként nem megy, kitéssékeléssel – kockáztatva kedvence sértődését; viselkedésében, magatartásában bujdosol valami keresetten nyárspolgári, mint ha a közönséges, a szokványos nyomatékos elfogadásával sajátos fordított ellenkedést hangsúlyozna, mintha szándékoltan visszájára fordítaná az ósdi polgári normák elleni lázadást, és értük ágálna, na persze csak visszafogottan, csak magában taktikázva, külterjes szónoklatok, belterjes lelki fröccsök nélkül – mindvégig a szordínó jegyében; akadtak, léteznek, eljönnek helyzetek, amelyekben gesztusai, elgondolásai markánsabban megmutatkozhatnak, derűvel gondol rá, amikor megkapja visszaigazolásukat, amikor majd az emlegetett kígyó igazán a saját farkát harapja, vagyis: bezárul a kör, rácsukodik végképp a saját világ ajtaja, rögeszméibe zárja, ő pedig nem tiltakozik, nincs mi miatt, maga formálta emígyen a körülményeket; lehetséges, hogy mégsem kell féltetni, lehetséges, csupán egy gondolatkísérlet fázisain töpreng, lehetséges a lehetetlen: belekeveredik valami játékba, szívvel-lélekkel részévé válik, képzelete valóságot imitál, valója képzeletbe temetkezik, és többé nem tesz különbséget, ahogyan az egészséges gyermek sem –

•

éjjel vagy hajnalban eshetett az eső, két jelét láttam: egyfelől a tócsák az egyenetlen aszfalton, másfelől a megszorodott cserebogártetek, valószínűleg röptükben verte le őket a zápor, utaltak az időjárás szeszélyére, el kell gondolkodnom a történetmondás szeszélyeiről, jelesül a szememben mindig gyermeteg, de föltétlenül gyanús valóságigényről, amely az írás tényein kívüli normákat akar ráerőltetni a leírtakban teremtett realitásra, észre sem veszi, hogy csalást provokál, hamisításon ügyködik, egymástól független dolgokat zagyvál össze (*a lélek bizonytalanul lebeg az élet és az álom között* – így az az eszelős könyv, amely itt-ott mégis elég bölcs rálátni a bizonyosságra), ennek megfelelően folyvást ellenérzéssel viseltetem az efféle dogmák iránt, jószérivel mindenféle dogma iránt, ideértve a vallásokéit szintén, már gyerekként inkább a szertartás formái bővültek el, semmint az idea, még csak amiatt sem, hogy nem értettem, hiszen a nyelvet, a latint sem bírtam megközelíteni, ennek ellenére elbűvölt abban a valószínűleg gyatra változatban, amiben az öspörös úr szájából hallhattam, nagy igyekezettel betűzgettem a templom mennyezetén olvasható lamentációkat ugyanazon a nyelven, hasonlóképpen szépnek találtam őket (*A vidék – olvashatom most –, ahol nevelkedtem, tele volt különös legendákkal és bizarr, babonás szokásokkal*), hogy mennyire így lehetett, tanúsítja hűséges emlékezetem; különös, az ablakon át nem hallhattam, mégis úgy rögzítettem magamban a reggeli látványt: szorgosan zizegnek a gömbjuhar egyre növekvő levelei, noha nem láttam bele a mozgó lombzatba változó formákat, nem váltam képzeletem legapróbb *déjà vu*-jének elgyöngülő áldozatává, mint az idézett szerencsétlen annyiszor, mind ebből – persze – leszűrhettem volna, fönntartásaim ellenére nyugóznak a valóság elemi brutalitásai, béklyóz az anyag tárgyszerűsége, az ellentmondások, a magam ellentmondásai csakúgy ebből eredeztethetők, határozottan kiviszem a zöld zizegésből (maradok lapos szünesztéziámnál), mennyire összeszűkültek a rések, amelyek között a lombon át az égre láthatni, ez szintén a levelek növekedésére, a lombzat sűrűsödésére mutat, ámbár azt föltételezem, ha derűsebb volna az ég, ha telt azúrja állhatna mögötte, a rések tágabbra nyílnának, a levelek szélein ezüst vagy arany köd díszelgethetne, amelyek ugyancsak áttetszőbbé varázsolnák a vénülő gömbjuhart, amelynek egyik ág-hónaljában feketerigó melázik, netán a fészek lehetőségét latolgatja – ennyi lehet az ő jövőképe... hirtelen föllobban bennem a kíváncsiság, kilépek a kertbe, hogy megnézzem a buján egymásra nőtt, összebújó gyöngyvirágokat, számos fehérén bimbózó szálat fedezek föl a sűrűségben, de ugyancsak egy meglapuló galajtövet, amit nyomban eltávolítok, mivel hajlamos hálójába ragasztani csak májusra várt ékszereimet; kora délután mintegy fél órára kisütött a nap, megváltoztak a fények, délnyugatra vándoroltak, onnét rajzolták rá a zizegő levelek árnyékát a függönyre, néztem ezt a könnyed árnyjátékot, a röpke mintázatot, kilépve a kertbe, ugyanabba, egy másikba?, gyanús, hogy itt nincsenek cserebogártetek, noha tyúkok sem, a bodobácsok viszont már „szekereznek” a fal tövében; tüzes sárga virágfallal találtam magam szemben, a vén körtefa alatt hosszanti irányban elnyúló boglárkacserje bontotta ki tömör rózsácskáit, amelyek mintha a bennük fölgyülemlett napsugárzást akarták volna visszasugározni, fénylettek, misztikus aranylással patinázták a kertet, sárgábbak voltak a fűben elszaporodott pitypangnál, a körtefáról pedig vad rigótiltakozás fogadta „törvénytelen” jelenléteket, majd amikor rájuk szóltam: semmi dolgotok velem, soha nem zavartalak benneteket, váratlanul szépen formált dallamba váltott a protestáló csicsérgés, legitimálták jelenlé-

temet, én pedig a bánáti bazsarózsámra meg a sárga bazsarózsámra voltam kíváncsi, mindkettő tavaly elhunyt barátom ajándéka és – persze – emlékezte, egyáltalán: memento mori, az elkerülhetetlen fenyegetése, még akkor is, ha ez a féktelen vegetáció föl villanyoz, ha a lebírhatalanság erejét hamisítja józanságom altatására, sőt, kényszerít elfogadni, hogy én *más* vagyok, holott, sajnos... (*megbolondítani egy bölcsét... megbölcsíteni egy bolondot*) szeretném, ha a rigó-trilla üzenet lenne, ha üzenetként továbbíthatnám, valami avíttas érzelmesség zsánerozza eszemet, szépen elbánik velem ez a sárga szikrázás a borús ég alatt; talán igaz varázs, talán kalandvágyó képzelet, netán a kettő együtt, aligha a mozgató a fontos!, lényegesebb, miként veszem birtokba önmagamot ebben a környezetben, amelyben bekebelez, magával azonosít (megbolondít?) a vegetáció, belém oltja körvonaltalanul is egyértelmű szabályait (megbölcsíti?), ekként valóban *más* leszek, tehát: mindenképpen *ugyanaz*: természetesen tudom, mi dolgom a kertben, tisztában vagyok kötelmeimmel, az ápolás föladatával, az elháríthatatlan gondozás felelősségével, szerényebben: álcázott önzéssel; aztán ahogyan ígérte, eleredt az eső, a kert viszont mindössze annyit változott, hogy a zöld zöldebb lett, a sárga sárgább, még a fénylés sem tompult, vissza kellett térnem a házba (hogy folytassam ezt az írást), mélyebbre ásni magamban; a rigókat csöppet sem zavarta az eső, lelkes nótájuk behallatszott szobámba, nem rekesztették ki a vastag vert falak, egyre az örült könyv járt a fejemben, az örület könyve vagy a könyv örülete, aggályos lett volna szétválasztanom, a boglárkacserje a spaletta résein keresztül is bevillogott, rezignációm önkéntelen szecessziójaként könyveltem el, az öntudat pillanatnyi tévelygéseként, ámbár korántsem jogos a magabiztos jelző a szédültség állapota mellett, legalább annyira akutnak tetszik, mint mozzanatnak, végtére is ehhez a közeghez ragaszkodom legjobban, ez az időnkénti kiszakadás felel meg természetemnek, a föloldódás, az egybeolvadás igénye a zsendüléssel, az örök-sárga áprilissal (azok a mindent mellőző repcemezők!), amitől még – mondhatni – *ugyanaz* vagyok, noha esetleg *más*, és ez semmi esetre sem tudathasadás, legfőleg az öntudat egymással párhuzamos két oldala, így vagyok igazán Én; mint minden ember... ezt hagyjuk, noha lehetne (vagy az is?) *az Eddig ámene*; jellegzetes palotaforradalom ez: egyszerre zajlik bennem és odakünn, a dallal, színnel túltelített véges végtelesenben, holnap talán már nem így látom, nem így akad rám majd a holnap, mégis, ebből a passzivitásból, akaratlan nem-cselekvésből, szűrő lennék, amelyen átáramlik minden, alján pedig leülepszik a zagy?, nem tudhatom, ám ha így volna, sem tiltakoznék: az eszköz része a folyamatoknak; azt gondolom azonban, nem lehet beszélni – például – a szűrő mámoráról... képtelen visszafogni magát a zsáner: a körtefáról szírom havazik, a bokrokon, a kapum élén izgatott csuszák hancúroznak, visszafogottan az ég permetez (*semmi se tehetetlen a világegyetemben*), együtt fennkölt zsolozsma; üzenetek keresik egymást, cserélődnek a forgatagban – megfejtésük olykor elodázódik, olykor nem sikerül, lassú derítés a zsalugáter résein át, a bent és kint kiegyenlítő-dését sejteti, jóllehet másfelől a kint csábítása határozottabb, erősebb, csak lassan gyülemlik – egyelőre „jövöbeli” – a pára lepedéke: a disszonancia lepedéke a torokban; időről időre fölálllok, közelebb lépek az ablakhoz – tisztázandó az eső intenzitását, alaposabban csupán az ajtón kilépve, a küszöbön topogva győződhetem meg valóságosságáról, ekként arra, noha ritkábban, szintén rászánom magam; észreveszem az esőgyöngyöket a bazsarózsaszabdalt levelein, amiket ha megbillentenek, legurulnának róluk, inkább hagyom, frissítsék őket; valóban friss, üde a kert, a levegő lehűlt néhány fokkal, el kéne sétálnom a kert végébe (na igen, ez a másik kert) szemügyre venni a rebarbarát, ilyenkor nagyon hamar fölmagzik, holott a mostani zsenge levél-száraz a legízletesebbek, vagdosnom kell belőlük egy jó adagot, azaz: ezek az

apró matatások szintűgy énem részei, bennük szintén én vagyok, az a bizonyos *más*; aki leírja önmagát úgy, ahogy leírja önmagát; ugyanakkor marad némi elbizonytalanodás a teljesítmény felől: mennyire lehet sikeres a merész vállalkozás, valamint mennyire hiteles együttal?, bonyodalmas ez a kint és bent, amikor az ember megértette, hogy érdemes határozottan elkülönítenie a kettőt, mert a bent védelmet nyújthat a kinttel szemben, második lépésként rájött, hogy a védelemhez az is szükséges, hogy lássa, a fal túloldalán mi történik, és ablakot vágott, beeresztette a fényt, a külvilág ingereit keretbe foglalta, de csak jóval később döbbsent rá arra, mi történik velem, hogy bensőjét rejtegeti, külsejét mutogatja ebben az önvédelmi metaforában: az ablak rendületlenül csalogat a kertbe annak harsány fényeivel, hivalgó aranyával, a szoba a szél kirekesztését ajánlja, a kellemesebb közérzetet, minduntalan hezitálok a kettő között: kinn arra vágyom, ami benn van, benn arra, ami kinn, ez így van rendjén, biztonságot ad, hogy a határ átjárható; átjárható, ha úri szeszélyem úgy kívánja... a délután magával hozta a szelet, amit eddig valahol a kerten túl rejtegetett, meglengetve a lehűlőben káprázó levegőt, most kifejezetten kellemetlenné teszi a kerti tartózkodást, holott imént szabadítottam ki a kusza aranyvessző fogságából a sárga bazsarózsát, a nyessedéknek az elégetendők között lenne a helye, és ott is lesz, mihelyt rászánom magam elhordására; a hideg vagy netán a bokrok homályából lassacskán előszivárgó alkony valószínűleg a madaraknak sem tetszhet, elhallgattak, röptük megritkult, utoljára még a föltámadó légmozgás előtt csattogott át a kert fölött egy gerle, csikordulva hajlanak össze a zsalugáterek, és hullámoztatják be árnyékukat a szobába, hintáznak a boglárkák sárga loboncai, földig hajtott ágai, és abban a másik kertben, amelyik ezúttal átalakult az emlékezet kertjévé, hasonlóképpen lendülhet a kopottas ezüstfenyő lecsüngő ága bele a látótérbe (persze, ha ott is fúj a szél), megérint a nyugtalanság fuvallata (*a lombok szeszélyesen... hajladoznak*), sehogy sem tudnám kirekeszteni ezt a fuvallatot a házból, kísérleteznem sem érdemes, megfoghatatlan töprengésekre ösztönöz, inkább csak foszlányokra, érthetetlen tanácsalanság körvonalazódik bennem, akárha gondok körül toporognék, ám semmiféle konkrét gond nem fenyeget, hacsak nem ismeretlen eredetű aggályoskodás, de az meg mi okból?, lassan érkezik az este, lassan a szürkület mélyebb tónust kap, föladom mindennapi szemlélődésemet, és bedarálom magamat az egyetemes korpába: egyetlen gombnyomással a nirvánába küldöm a világot, és magamra rántom pofátlan fikcióját, amely pontosan tudja magáról, mennyire az, ám addig maszlagol, addig maszkolja arcát, mígnem félvak fogyasztói valóságként igazolják a hamisítványt, többnyire alaposan ismerem, ha netán mégsem, akkor legalább gyanakszom céljaira, módszereire, mögöttes mozgatóira, már-már megszállottan adom át magam estéről estére olykor igazán szájalmas, hitvány és olcsó narkotikumának, ami általában nem képes belerángatni a teljes narkózisba, mivel saját nézőpontomból inkább a fogásait, trükkjeit figyelem, történeteit rostálom azon a rostán, amelyet pimaszul realitásnak titulálnak, nem vitás ugyanis, számomra egyáltalán nem, itt csirázik ki minden hazudozás, minden történetté kerekítés szemtelen félrevezetés, ha komolyan vesszük magunkat, legfőlleg bizonyos hangsúlyok mentén készíthetnék metaszeteket a végtelennek tetsző kozmikus történelemből – a hitelesség halvány ígéretével, eszünkbe sem jutna fantáziát és kreációt átbélyegezni az átverés pecsétjével, azaz: szememben az úgynevezett *realizmus* gyalázatos blöff, visszaélés a fogyasztók társadalmilag eleve retardált gondolkodásával, menyeivé manipulált ábrándvilágával, amely kísértetiesen egyforma, még ha különbözőként forgalmazott nézetekre épül, eltérő normákra hagyatkozik is, mondhatni, minden formájában egyaránt bepalizás, hacsak – és ez a döntő mozzanat – a megtévesztettek nem kapják meg a gondos fölvilágosítást, mi-

szerint az, amiben léteznek, semmiképpen nem azonos ezekkel a mesterséges termékekkel, sőt, az utóbbiak minőségét sem lehet a mindennapi lét alapján értékelni, ahogyan az életet sem ezek alapján; olyannyira így van, hogy még a focimeccs is terméként kínálja magát az ominózus „ládából”, nem pedig az aréna közvetlenségével, nem azt látom valójában, ami az arénában megesik, hanem amit a képi, szóbeli, egyéb kommentárok ömlesztének rám olyasféle módon, mintha nyomban az emlékezetbe taszigálnák a frissnek tetsző élményt – sugallva, hogy amit látok, az igazság sűrítménye, meggyőző emanációja; természetesen remek alanyai vagyunk a szemfényvesztésnek (akár szó szerinti értelemben ezúttal), lankadatlanul vágyjuk, forszírozzuk, követeljük a csalást, a becsapásunkat, eleve átrendezzük siralmas önképünket idegen koordináta-rendszerekbe, lényegében úgy, ahogyan lefekvéskor emlékezetem mélységéből fölszínre idézem azt a mágikus mosolyt, amely egy másik időben fölém hajló arcból sugározta be fényével fölindult hangulatomat, jóllehet csak a képzetére hagyatkozhatom, egyenrangúnak akarom tudni az eredetivel, és örömmel merülök alá az önáltatásba; és mégis, és egyre hadakozom a felelős történetiségért, teszem azt, éppen azért a metszetért, egészen precízen: a metszet jogosságáért, amit iderajzoló, noha önkényesen kiemelve a folyamatból, amelynek – magától értetődik – szerves része vagyok, még csak nem is pusztán jelen gesztusommal, hanem létemmel hasonlóképpen, a mindenkori mával, ami majdnem annyira múlt a leírás pillanatától, mint az előzményei, ez a külön tudatosult ma szinte egészen más, mint a tegnap volt: a hajnal ugyan kíméletlenül hideg, három-négy fok, viszont meglehetősen gyorsan emelkedik a hőmérséklet, úgyszólván félóránként egy fokkal, süt a nap, háta mögül a boglárkacserje sövénynek, kápráztató erőszakos sárgájuk, egyúttal örömteli, hiszen meleg érkezik vele, meglangyosul a lengező szellő, eltervezem, kiülök majd a napra, ilyenkor még veszélytelen a napfürdőzés, viszont jól bírható, külön széket tartok erre a szerepre, ott, ahol a kertet nem éri el a fák árnyéka, követem a székekkel a napsugarak irányváltoztatását, hogy folyton szemből érkezzenek, bennem a hiúság mozgatóereje (*számomra eddig minden csak illúzió*), a készülő nyári szín-előnyei, előbb azonban össze kell ütnöm valami szerény ebédet, valamit, ami megáll az itthon föllelhető nyersanyagokból, noha ritkán hagyatkozom ilyesféle kiszolgáltatottságra, szorgosan gondoskodom magamról (másokról, ha úgy adódik), tisztos italokkal is rendszeresen; a hanyagság vírusa, jelenjék meg bármelyik területen, azonnal terjedni igyekszik más fölületekre, első jelentkezése pillanatában föl kell lépni ellene igényességgel, szellemi higiéniával, nem hagyom magam eltántorítani a restség nyegle mutatványaival, ugyanis ebben szintén más szeretnék lenni, ahogyan az vagyok, remélhetőleg ment' a kígyó szeszélyes rituáléjától; nem kell különösebben tehetősnek lennie ahhoz, hogy az embernek rend legyen fejében, lelkében, amely rend aztán uralja a testet csakúgy, talán nem annyira szimbolikusan, mint ahogyan a születendő Gogolt helyezték a szent ikon oltalmába, de a szemlélet rokon: a létezés változatoságának elnyűhetetlen egyneműsége; persze hogy a kertbe kíváncsotam, szívesen váltottam bentről kintre, kötelezettségem akadt: el kellett égetnem a tél végi kerttisztítás hulladékát, letört és levágott gallyakat egyaránt, éreztem, segítségemre lehet a szél, hajtja majd a tüzet, három-négy méter magasra csaptak a lángok, olykor csaknem elért egy-egy szűrőláng, amit a légáram lökött felém, miképpen a lilaakác kibomlatlan fürtjei felé, meglepő sebességgel hamvadt el a hatalmas máglya, alig füstölög már itt-ott, ráhúzom a szélről kimaradt végeket, égjenek el azok is, együtt akár a dióvirág fekete „hernyóival”, forró hamut teríték rájuk, előbb belobbannak, többnyire csupán izzás, lángok legkevésbé, az égés szagát beszívta az egész kert, átjárta ruházatomat, magamon érzem a füst kesernyjét, egyáltalán nem zavar, le- és

kimosható, hovatovább a szél kicsapja a növényzetből, a kinyílt bánáti bazsarózsa tágas porzófömlületére tévedhetetlenül rálel a dongó, szinte élvezkedik a mély amarant kosárban, reggel még bimbóban gömbölyödött, a meleg sietve fölnyitotta, íme, a nap kegyelme (*azt hittem, hogy fekete napot látok a puszta égen* – miképpen jó néhány festő barátom látni vélte, képeik tanúsága szerint), az élet parázsa (játszhatnék a szavakkal: a festő parázsa), valami, ami úgy régi, hogy mindig új, üde, friss és künn és benn egyaránt melegítő: átjárás kockázat nélkül; alant pedig továbbra ott kígyózik – el nem mismásolható!, megható módon figyelmeztet rá a kifésülésbe induló nőszirmom, a legérzékibb kerti virág – a vágyakozás: mindegyre *másuló* énem fékezhetetlen szenvedése –

•

elvittek a Rajnához Nerval

és valóban a Rajna az ablakon túl (milyen ablak?, mikor?), koszos-okker áramlás, erődítményszerű fahíd – két ország között, közepén fehér vonal-határ, ennyi az egész, kövér hattyú a betonlábazatnál, a limány szívóhatása, csillogás, fényvisszaverődés a vízfodrokon, *Frühling* – itt így, korán itt is, mindenképpen korábban a vártnál, közvetlenül a parton nyers vízszag, kisváros emitt, kisváros odaát, macskátlanul a macskák hirhedt városában, a hídon csupán gyalogosok, elvétele egy-egy kerékpár – mindkét irányban, a határvonalnál kétfelől szentek óvó kegyelmébe ajánlva az alkotmány, amely több század folyamatos öröksége: történelmi relációk sűrítvénye konzerválva, kissé ódon, ám legalább annyira korszerű, szívbe markolóan barátságos szerkezet, hívogató, semmi esetre sem csalárd, a legparányibb fenyegetettség sejtelve sem; fölültes terepszemle a majdan jegyében, tervezettség és tétovaság: *a táj a Rajna Rajna részeg* – az önkényes idézet mint a lényeg föltárulkozása, a hattyú kitéve ennek a véltlen részegségnek, a gondolat ugyancsak, együttes próbálkozások árral szemben – remény híján, eredménytelen, mentség nélkül, noha föl nem adva, mindössze valami érvénytelen végtelenbe utalva, ahol – persze – hattyú többé sehol, ekként hattyúlovag sem, sehol hatályos hivatkozás, viszont blöffig merészkedő arcátlanság annál inkább – például: a história képmutató (képmutató a világ eredendően) blöffjeiig; hamis próféták rongy indulatai; ha legalább egy ócska bárka, egy lomha teknő!... *a folyó* – váltig ismételhető – *oly simán, oly szelíden*, ám a szimpla ismétlés még csak nem is változat, továbbra is minden ugyanaz, nemcsak a táj, nemcsak a Rajna, a személy legalább annyira önmaga, vagyis magába részegülve, némi kígyózó tévelygés (*agytekervények között kígyózó véredények*), angyal és sárkány egy személyben a *Jelenésekből* – a küzdelem hiteles zónáiban, koronával, koronáért, korona ellen, koronátlan, távolodó látomás, megkísértő emlékezés, többrendbeli jótékonyosság és bűn; sárga koronás Rajna-hab a hídláb örvényében és a hattyú kíváncsi tekintetében, mind szűkebb a túlpart árnyéka a folyón, amint a nap egyre magasabban, kibontakozó üzenetek az elaprózódott hullámok barázdáiból, jobbról a távolban elkékült hegyek körvonalai: összefüggéstelen hegyi ábrándok egyetemes rejtelve (*la Foret Noir*) – idegenségben és föloldatlan illúziókban megkövült zárványok, ó, ha-egyszer-sóhajok, hátha-mégis-remények, de nem, de másképp és másutt, sőt máskor, azaz: más kor, a kirekesztettség fáradt miliője, csöndben szendergő bánat, mint a kimerült állat, nyugtalanító, mint a letört köröm, a tárgyától megfosztott öröm, könnyáztatta keszkenő: roborált száanalom; egykor bizonyára bús düledékek szintén... a híd ódon tölgy-konstrukciója pillanatnyi fölfénylésben, már-már légiessé könnyítésben a ferde sugarak nyomán, megrendülés és csodálat: bele-

nyugvás/belesimulás a halhatatlan múlt sodrába, ebbe a szinte kozmikus ölelésbe, ebbe a szövevényes lét-kalandba, amely egyúttal a jövőndő szorgos hátfallá szövése, netán lenge sátorra magasztalása; hosszú, váratlan fordulata miatt kiismerhetetlen folyamat, mindennapos teher, másfelől alkalmasint a derű kétségtelen forrása, noha a bizarr gondolatoké csakúgy, váratlan visszarevédés arra a dél-ománi, vörös sziklával övezett tengernyílásra, amely misztikus utalás Sába királynője földjére, birodalmára, magára a bibliai hírű királynőre, ámbár úgyszólván teljességgel kopár vidék, korántsem mint a Rajna-mellék vegetációja, mindössze a nyitottság szédülete, *la reine de Saba* mesebeli földje, ugyan mitől a gazdagság, a dús ajándék a bölcs királynak?, de a lenyűgöző sziluett, a komor fenség talán... most azonban a Rajna menti portyák (*les excursions sur les bords du Rhin* – az *elragadó bohém* szervezésében), azaz: a portyák utóélete, az ösztönszerű ismétlés, noha másként, inkább csak nem a minta nyomán, ám végtére majdnem úgy – a végtelen variációk egyikeként, szédelegve a benyomásoktól, tartózkodva a valót mindig elfödő rajongástól, nem az őszinte tetszéstől, őrizgetve ezt a fátyolos tónust ködből, párából, rajtuk áthatolt napfényből pacsmagolva, végképp korszerűtlen impresszionizmussá maszatolva, kiváltképp, hogy az impresszárió impertinens impresszionizmusa, úgyszólván szende mélabú, igen, igen, a humor leple vagy a szív kijózanító alkuja az ésszel, a lélek kísérlete egyúttal, és egyéb *kimérák*; közvetlen a partszegélynél minduntalan víz alá bucskázó kacsák biztonságban, a hatyú távol a híd-limányban; egyetlen szempillantásban az egész múlt és az egész jövő?, aligha; egy másik attribúcióban talán, másik léptékben, ugyanakkor örökké nyugtalanító emberi igény – időről időre képzelődéssé fajulva, tudomásul véve: *emlék az ember* – a megkésett utód rögeszméje szerint: önnön vivárium; a kimérák tápláléka a megemészthetetlen emlék – fenyegető méregtartalommal, feledésben a biztonságos indikátorok, állandó a veszély az ébrenlét és az álom tudathasadásában, a szabályokat fölragó fölcserélhetőségben, aggályok, gondok peremvidékein – például –, messze a Rajna „tisztító” vizeitől; valami makacs hit fogságában: *talán nincs már több felfedezni való világ; ma már talán az intelligencia területe is teljes és bejárható* – a *kedves bolond* derűlátó megfigyelése szerint, ám nemigen hihető, a tudat voltaképpen kiismerhetetlen, éppen egységében az, különbözők a tekervények, igencsak eltérőek az agy szinte rivalizáló proposíciói, egyediek, mint a zebrák csíkozása; a folyó csillámló fölszínén alig észrevehető szellő-hullámlások: mintegy a lélek higgadt rezdülései az ittlét és a képzetes másutt-lét között egyazon időben, talán a vágyakozás, talán a szenvedély (lám, a szenvedés?) jóvoltából, Lohengrin járgánya (sic!) egyelőre még a kutyorban, mintha létezése legbiztonságosabb közegében... hiába, a vonzás!, esetleg makacs terápia utasa hiányában; megint egy korábbi javaslat: fontos méricskélés *a szív karátjával*; lopakodó költőiség az érzelmi szférába a szigorúbb ellenőrzés kiszorítására, a józan mérlegelések mellőzésére: szabad utat a szabadság csalóka ábrándjának!, az imperatívuszok ádáz felelőtlensége mint kecsegtető eszme, mint egyetemes boldogságrecept, és azokon a távoli partokon szimpla, de markáns fölérzés: a teher levethetetlen, a teher mindennütt ugyanaz, mert a teher – a hordozója önmaga, a személyiség bíbor láza a homlokon, kivédhetetlen ragály, még csak nem is önzés, hanem *ézés*, az Én hevenyészett, ám gótikus katedrális; félszavak, simogatások, káromlások, ölelések, elutasítások, fullasztó csók, gesztusok – egytől egyig a múlt (a jövő?) kimérái, hegyes körmeik, éles fogaik fenyegetései ébrenlétben, álomban, a hanyatlás legátója és az élveboncolás mindenkori gyalázata, kíntás és kíntatás, egészen a morbid csiklándásáig; billegő vízfölszín, akárha mégis a folyó ismeretlen sárkányának háta a cifrázója, ámbár semmi helye a szépelgésnek, csak is a ritmusváltás föltűnő, odaát, a túlparton a lassan kibontakozó város önmaga árnyékából a nap mozgása nyomán: a délután egyértelmű tendere, a hídvám

épületén márványtábla följegyzéssel a hajdani hivatal tekintélyes főnökéről, aki... nos, aki hasonlóképpen, mint bármelyik hivatali ember bárhol, kiélve komolyan vett hatalmát, az utókor megbecsülésében a testület nyoma; a sárkánykígyó minden bizonynal a vízfenéken (talán csak a szemfenéken mákszemnyi torzulás) is remény és fenyegetés, valójában mindössze változat az emberi lélekre, az önlátásra (énlátásra), fojtott köhögés: *weggehen!*, *weggehen!*, de számadás elmenőben: bukás vagy nem – a pillanat egyenlege, egyáltalán nem méltatás, hanem rideg számítás, szembenézés a (víz)tükörrel, a hordalékkal, a hattyúnál a sárguló (barnuló?) habkupaccal, ó, a nemezis hullámtere!, *séták és emlékezések* – nincs kitérés az eszelős elől, a sánta apa nyomorúsága (korrekció: lelki sántaság), a kiszolgáltatott fogoly szemének irányzott ökölcsapás fájdalom évtizedek múltán, soha nincs igazi elszámolás, esély sem a törlesztésre, az apátlanság ismétlődő kígyómarása, mint a keselyű a májat, oda a bizalom, céltalan Rajna-parti portyák, a víz álombeli riogatása, az ébrenlét vonzalma iránta, a távozás rezignált kényszerűsége, nyilálló fájdalom, hasítás a vívőerekbe, tulajdonképpen egy véletlenül föllett szövetség fölmondása, visszavonás, menekvés a hamisítástól, a szemlélet (üres képzet akár – egy filozófus nyomán) jelképisége az igazsághajszolásban, visszatérés, lopakodás vissza a kertbe, minden kísértések és kiűzetetések színterére, a vélelmezett megbocsátáshoz, a lángpallosú angyalhoz, szíromhullás, virághavazás, vadgalambbúgás, rigórikoltás – tenor válasz a basszusra: az otthonosság érzetének fölszíne, néma kiáltás halottak után, zakatoló verőerek: *meghatározott jelen egy meghatározott múltból* (újabb hivatkozás a bölcselethez), merő fantazmák, elképesztő realitások, hiányok abból az örült könyvből, talán csupán elhullajtott kéziratlapok, hovatöbb kiszáradó cserebogártetek, élénk barna kitintőredékek az aszfaltba tiporva, tolakodó kétségek: az ösztönös tudat zárványai, hidegfejű érvelések mellettük, rendre megújuló tündérvarázs, előrefutások a mostig és kanyar: leborotválva Traianus oszlopa; törlés jel alá helyezve?, mindenesetre az alapinformációknak smafu, tetemes a kár, pótolhatatlan a veszteség, mindössze a zsibbasztó vágyakozás heveny rohamai: a kélgyó és enfarka, mint a szőlásban – trogloditák vaksága a napvilágon; mindezek ellenére a szent ikon megfestve, világos az üzenet (ómega, ómega; dehogy csupán lúzeroknak, annyira sem drogosoknak!): *da ljubitye drug druga...*

•

a cat has nine lives

utóiratféle: hajdan, a feledhető (?) múltban ráleltem egy fiktív figurára (igen, a nyelv már csak ilyen: létbe cibálhatja a nem-létezőt, de vajon csakugyan nem-létező lehetett?), akit Sébastiennek neveztem, és hogy kissé mitikusnak tessek, giccs-dallá ironizáltam:

*jött Sébastien a messzi tengerekről
s a szíved hódította meg
most Sébastien a messzi tengereknél
is messzibb tengerekre megy*

az enigmatikus szöveg letapadt emlékezetem legmélyére, azonban váratlanul fölszínre hozta egy friss olvasmányélmény, amely – sebtében lefordítva – ekként zárult: *Sébastien – az én, vagy én – az Sébastien; de, látod, mi ketten olyasvalaki vagyunk, aki sem neki, sem nekem nem ismert*, ami még inkább elbizonytalanított, elmélyítette kétségeimet a létmegragadásban...